ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 21ης Οκτωβρίου 1999 *

Στην υπόθεση C-233/98,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bundesfinanzhof (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ) με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Hauptzollamt Neubrandenburg

και

Lensing & Brockhausen GmbH,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 36 του κανονισμού (ΕΟΚ) 222/77 του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1976, περί της κοινοτικής διαμετακομίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/003, σ. 3), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 474/90 του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1990, για την κατάργηση της κατάθεσης του δελτίου διέλευσης κατά τη διέλευση εσωτερικών συνόρων της Κοινότητας (ΕΕ L 51, σ. 1), και του άρθρου 11α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1062/87 της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1987, για τις διατάξεις εφαρμογής και τα μέτρα απλούστευσης του καθεστώτος κοινοτικής διαμετακόμισης (ΕΕ L 107, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1429/90 της Επιτροπής, της 29ης Μαΐου 1990 (ΕΕ L 137, σ. 21),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Sevón, πρόεδρο τμήματος, P. Jann και M. Wathelet (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η εταιρία Lensing & Brockhausen GmbH, εκπροσωπούμενη από τον H. Nehm, δικηγόρο Düsseldorf,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους E. Röder, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας, και C.-D. Quassowski, Regierungsdirektor στο ίδιο υπουργείο,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον R. Tricot, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, και την K. Schreyer, δημόσιο υπάλληλο κράτους μέλους αποσπασμένη στην ίδια υπηρεσία,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Lensing & Brockhausen GmbH, εκπροσωπούμενης από τον H. Nehm, της Δανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον J. Molde, προϊστάμενο τμήματος στο Υπουργείο Εξωτερικών, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον J. C. Schieferer, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, και την K. Schreyer, κατά τη συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 1999,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 1ης Ιουλίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 28ης Απριλίου 1998, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Ιουλίου 1998, το Bundesfinanzhof υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 36 του κανονισμού (ΕΟΚ) 222/77 του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1976, περί της κοινοτικής διαμετακομίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/003, σ. 3), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 474/90 του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1990, για την κατάργηση της κατάθεσης του δελτίου διέλευσης κατά τη διέλευση εσωτερικών συνόρων της Κοινότητας (ΕΕ L 51, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 222/77), και του άρθρου 11α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1062/87 της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1987, για τις διατάξεις εφαρμογής και τα μέτρα απλούστευσης του καθεστώτος κοινοτικής διαμετακόμισης (ΕΕ L 107, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1429/90 της Επιτροπής, της 29ης Μαΐου 1990 (ΕΕ L 137, σ. 21, στο εξής: κανονισμός 1062/87).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Lensing & Brockhausen GmbH (στο εξής: Lensing & Brockhausen) και του Hauptzollamt Neubrandenburg σχετικά με την είσπραξη δασμών και του φόρου προστιθεμένης αξίας (στο εξής: ΦΠΑ) κατά την εισαγωγή.

3 Στις 8 Ιουλίου 1992 η Lensing & Brockhausen, γραφείο εκτελωνισμού, ζήτησε από το Hauptzollamt Neubrandenburg να τεθεί υπό διαδικασία εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως αποστολή με είδη καθορισμένης μορφής από χάλυβα. Στην τελω-

νειακή διασάφηση, τη γνωστή ως «Τ 1», ως παραλήπτης αναφερόταν η εταιρία Ateliers Metalgroup de Marcinelle (Βέλγιο) και ως τελωνείο προορισμού αυτό του Charleroi (Βέλγιο).

4 Ως καταληκτική ημερομηνία της προθεσμίας για την προσκόμιση της αποστολής είχε οριστεί η 16η Ιουλίου 1992. Με έγγραφο της 22ας Ιανουαρίου 1993, το Hauptzollamt πληροφόρησε τη Lensing & Brockhausen ότι η διαδικασία διαμετακομίσεως δεν είχε περατωθεί και ζήτησε τη συνεργασία της για την αποσαφήνιση της καταστάσεως. Σχετική ειδοποίηση, αποσταλείσα στις 3 Μαΐου 1993, στο τελωνείο προορισμού, έμεινε αναπάντητη. Δεδομένου ότι το τελωνείο αυτό δεν απάντησε σε έγγραφο οχλήσεως αποσταλέν στις 12 Οκτωβρίου 1994, το Hauptzollamt εξέδωσε, στις 19 Ιανουαρίου 1995, απόφαση περί εισπράξεως δασμών και ΦΠΑ κατά την εισαγωγή.

5 Στις 5 Φεβρουαρίου 1995 η Lensing & Brockhausen υπέβαλε διοικητική ένσταση επικαλούμενη μια φορτωτική CMR, προκειμένου να αποδειχθεί ότι η εταιρία Ateliers Metalgroup είχε όντως παραλάβει και καταβάλει το τίμημα των ειδών καθορισμένης μορφής από χάλυβα.

6 Με έγγραφο της 6ης Σεπτεμβρίου 1995, οι βελγικές αρχές επιβεβαίωσαν το γεγονός ότι η αποστολή δεν είχε προσκομιστεί στο τελωνείο προορισμού. Με το ίδιο έγγραφο, οι εν λόγω αρχές επιβεβαίωσαν δήλωση της εταιρίας Ateliers Metalgroup ότι τα εν λόγω εμπορεύματα είχαν παραδοθεί στην επιχείρηση DVL Industries. Σύμφωνα με τα στοιχεία που διέθεταν οι βελγικές αρχές, ήταν αδύνατο να διαπιστωθεί αν τα δηλωθέντα στο παραστατικό διαμετακομίσεως έγγραφα είχαν πράγματι εκτελωνιστεί. Εν τω μεταξύ, η επιχείρηση DVL Industries είχε κηρυχθεί σε πτώχευση.

7 Με απόφαση της 2ας Ιανουαρίου 1996, οι δασμοί και ο ΦΠΑ κατά την εισαγωγή μειώθηκαν από τις γερμανικές αρχές στα 6 544,90 γερμανικά μάρκα (DM), ενώ απορρίφθηκε, κατά τα λοιπά, η σχετική διοικητική ένσταση.

8 Προς στήριξη της ενώπιον του Finanzgericht προσφυγής της, η Lensing & Brockhausen ισχυρίστηκε ότι τα εμπορεύματα παρελήφθησαν στις 9 Ιουλίου 1992 από την

εταιρία Ateliers Metalgroup, δηλαδή εντός της προθεσμίας προσκομίσεως, πράγμα που προέκυπτε από τη φορτωτική CMR. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το δικαίωμα να επιδιωχθεί η είσπραξη των δασμών ανήκε αποκλειστικώς, κατ' αυτήν, στο κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου είχε διαπιστωθεί η παράβαση· επομένως, μικρή σημασία είχε το γεγονός ότι οι δασμοί αυτοί δεν είχαν εισπραχθεί σε βάρος της παραλήπτριας εταιρίας από τις βελγικές τελωνειακές αρχές. Η προσφυγή αυτή έγινε δεκτή, δεδομένου ότι το Finanzgericht έκρινε ότι οι βελγικές τελωνειακές αρχές και όχι η γερμανική διοίκηση δικαιούνταν να απαιτήσουν την καταβολή των δασμών.

9 Προς στήριξη της ενώπιον του Bundesfinanzhof αιτήσεώς του αναιρέσεως, το Hauptzollamt υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις επιστροφής που προβλέπονται στο άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77.

10 Αντικείμενο του άρθρου 36 του κανονισμού 222/77 είναι ο προσδιορισμός του κράτους που είναι αρμόδιο σε θέματα εισπράξεως εισαγωγικών δασμών όταν κατά τη διάρκεια ή επ' ευκαιρία πράξεως κοινοτικής διαμετακομίσεως έχει διαπραχθεί παράβαση ή παρατυπία. Από την παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου προκύπτει ότι, όταν «διεπράχθη παράβαση ή παρατυπία σε συγκεκριμένο κράτος μέλος, τότε αυτό εισπράττει τους δασμούς και τις λοιπές επιβαρύνσεις που είναι, ενδεχομένως, απαιτητές, σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές του διατάξεις, με την επιφύλαξη της ασκήσεως ποινικής διώξεως».

11 Για την περίπτωση όπου δεν μπορεί να διαπιστωθεί ο τόπος της παραβάσεως ή της παρατυπίας, οι παράγραφοι 2 και 3 του εν λόγω άρθρου μνημονεύουν μια σειρά περιπτώσεων που επιτρέπουν την πρόληψη συγκρούσεων αρμοδιοτήτων.

12 Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 36, παράγραφος 3:

«Όταν η αποστολή δεν προσκομιστεί στο τελωνείο προορισμού και ο τόπος όπου σημειώθηκε η παράβαση ή η παρατυπία δεν μπορεί να προσδιοριστεί, θεωρείται ότι η εν λόγω παράβαση ή παρατυπία διαπράχθηκε:

— στο κράτος μέλος στο οποίο υπάγεται το τελωνείο αναχώρησης ή

— στο κράτος μέλος στο οποίο υπάγεται το τελωνείο διέλευσης κατά την είσοδο στην Κοινότητα και στο οποίο κατατέθηκε το δελτίο διέλευσης,

εκτός αν, εντός προθεσμίας που θα καθοριστεί, προσκομισθεί απόδειξη κατά την κρίση των αρμόδιων αρχών για την κανονικότητα της πράξης διαμετακόμισης ή τον τόπο όπου πράγματι διαπράχθηκε η παράβαση ή η παρατυπία.

Στην περίπτωση που, ελλείψει μιας τέτοιας αποδείξεως, η εν λόγω παράβαση ή παρατυπία θεωρείται ότι σημειώθηκε στο κράτος μέλος αναχώρησης ή στο κράτος μέλος εισόδου, όπως προβλέπεται στη δεύτερη περίπτωση, οι δασμοί και οι λοιπές επιβαρύνσεις σχετικά με τα εν λόγω εμπορεύματα εισπράττονται από αυτό το κράτος μέλος σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις του.

Αν, πριν από την παρέλευση της τριετούς προθεσμίας που αρχίζει κατά την ημερομηνία καταχώρησης της διασάφησης Τ 1, έχει προσδιοριστεί το κράτος μέλος όπου διαπράχθηκε η προαναφερθείσα παράβαση ή παρατυπία, αυτό το κράτος προβαίνει σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις του στην είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων (εκτός από τους εισπραχθέντες, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο, δυνάμει των ιδίων πόρων της Κοινότητας) που έχουν σχέση με τα εν λόγω εμπορεύματα. Στην περίπτωση αυτή, ευθύς ως προσκομισθεί η απόδειξη εισπράξεως, επιστρέφονται οι δασμοί και λοιπές επιβαρύνσεις που είχαν εισπραχθεί αρχικά (εκτός από τους εισπραχθέντες δυνάμει των ιδίων πόρων της Κοινότητας) (...)».

13 Το Bundesfinanzhof εξέφρασε αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία του άρθρου 36 του κανονισμού 222/77, σε συνδυασμό με το άρθρο 11α του κανονισμού 1062/87.

14 Το τελευταίο αυτό άρθρο, το οποίο καθορίζει τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται όταν η αποστολή δεν προσκομίζεται στο τελωνείο προορισμού, ορίζει:

«1. Όταν κάποια αποστολή δεν προσκομιστεί στο τελωνείο προορισμού και δεν μπορεί να προσδιοριστεί ο τόπος όπου διαπράχθηκε η παράβαση ή παρατυπία, το τελωνείο αναχώρησης ειδοποιεί σχετικά τον κυρίως υπόχρεο το συντομότερο δυνατό και το αργότερο πριν τη λήξη του ενδέκατου μηνός από την ημερομηνία καταχώρησης της διασάφησης κοινοτικής διαμετακόμισης.

2. Η ειδοποίηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 πρέπει να αναφέρει κυρίως την προθεσμία εντός της οποίας η απόδειξη της κανονικότητας της πράξης διαμετακόμισης ή του τόπου όπου πράγματι διαπράχθηκε η παράβαση ή η παρατυπία δύναται να προσκομίζεται στο τελωνείο αναχώρησης προς ικανοποίηση των αρμοδίων αρχών.

Η προθεσμία αυτή ανέρχεται σε τρεις μήνες από την ημερομηνία της ειδοποίησης που αναφέρεται στην παράγραφο 1. Εάν εντός της προθεσμίας αυτής δεν προσκομιστεί η εν λόγω απόδειξη, το αρμόδιο κράτος μέλος προβαίνει στην είσπραξη των σχετικών δασμών και άλλων επιβαρύνσεων. Στην περίπτωση που αυτό το κράτος μέλος δεν θα είναι εκείνο στο οποίο βρίσκεται το τελωνείο αναχώρησης, αυτό το τελευταίο ειδοποιεί το συντομότερο το εν λόγω κράτος μέλος.»

15 Στην απόφασή του περί παραπομπής, το εθνικό δικαστήριο διαπιστώνει ότι το τελωνείο αναχωρήσεως δεν όρισε, έναντι του κυρίως υποχρέου, την προβλεπομένη στο άρθρο 11α του κανονισμού 1062/87 προθεσμία εντός της οποίας έπρεπε να προσκομιστεί η απόδειξη της κανονικότητας της πράξεως διαμετακομίσεως ή του τόπου όπου όντως διεπράχθη η παράβαση.

16 Πρέπει να προστεθεί ότι, μολονότι ο κανονισμός 222/77 καταργήθηκε με το άρθρο 46, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2726/90 του Συμβουλίου, της 17ης Σεπτεμβρίου 1990, περί της κοινοτικής διαμετακόμισης (ΕΕ L 262, σ. 1), η διαδικασία διαμετακομίσεως, στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης, άρχισε το 1992, δηλαδή πριν η Επιτροπή θεσπίσει, σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 2726/90, τα μεταβατικά μέτρα που θα εφαρμόζονταν επί των πράξεων κοινοτικής διαμετακομίσεως που είχαν αρχίσει πριν από την 1η Ιανουαρίου 1993. Τέτοια μέτρα αποτέλεσαν το αντικείμενο του κανονισμού (ΕΟΚ) 1214/92 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 1992, για τις διατάξεις εφαρμογής και τα μέτρα απλούστευσης του καθεστώτος κοινοτικής διαμετακόμισης (ΕΕ L 130, σ. 1), ο οποίος ισχύει από 1ης Ιανουαρίου 1994.

17 Σύμφωνα με το άρθρο 129, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1214/92, οι «διαδικασίες μεταφοράς», που έχουν αρχίσει σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού 222/77 και του κανονισμού 1062/87 «το αργότερο την τελευταία ημέρα που προηγείται της έναρξης εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, θα συνεχιστούν μετά την ημερομηνία αυτή με τους όρους που προβλέπονται στους προαναφερθέντες κανονισμούς».

18 Υπ' αυτές ακριβώς τις συνθήκες, διατηρώντας αμφιβολίες ως προς τις συνέπειες που έπρεπε να αντληθούν από τη μη τήρηση της προβλεπομένης στο άρθρο 11α του κανονισμού 1062/87 διαδικασίας, ειδικότερα όταν οι εισαγωγικοί δασμοί δεν μπορούν πλέον να εισπραχθούν εντός του κράτους μέλους όπου τελικώς θα αποδει-

κνυόταν ότι είχε διαπραχθεί η παράβαση, και τούτο λόγω της επελθούσας παραγραφής, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 222/77, σε συνδυασμό με το άρθρο 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1062/87, την έννοια ότι μπορεί το κράτος μέλος του τελωνείου αναχωρήσεως να επιδιώξει, ελλείψει προσκομίσεως της αποστολής στο τελωνείο προορισμού, την είσπραξη των εισαγωγικών δασμών μόνο υπό την προϋπόθεση ότι τάχθηκε προηγουμένως στον κυρίως υπόχρεο η προθεσμία των τριών μηνών που προβλέπεται από το άρθρο 11α, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1062/87 και δεν προσκομίστηκε η επιβαλλόμενη από το άρθρο αυτό απόδειξη;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, έχει το άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 222/77 την έννοια ότι αυτό εφαρμόζεται και στην περίπτωση όπου ένα τελωνείο του κράτους μέλους αναχωρήσεως επιδίωξε την είσπραξη των επιβαρύνσεων επί των τεθέντων υπό καθεστώς κοινοτικής διαμετακομίσεως εμπορευμάτων, χωρίς ωστόσο να έχει ταχθεί προθεσμία σύμφωνα με το άρθρο 11α, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1062/87 και συνεπάγεται το άρθρο αυτό ότι το κράτος μέλος αναχωρήσεως πρέπει να επιστρέψει τους αναρμοδίως εισπραχθέντες δασμούς και επιβαρύνσεις μόνον υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύεται ότι οι δασμοί εισπράχθηκαν εντός του κράτους μέλους όπου όντως διεπράχθη η παράβαση; Πρέπει, ενδεχομένως, να γίνει διάκριση μεταξύ των δασμών που έχουν εισπραχθεί ως ίδιοι πόροι της Κοινότητας και των λοιπών (εθνικών) δασμών και φορολογήσεων;»

Επί του παραδεκτού των προδικαστικών ερωτημάτων

19 Η Lensing & Brockhausen εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη λυσιτέλεια των προδικαστικών ερωτημάτων στην επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Υποστηρίζει ότι τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως πρέπει να εκτιμηθούν υπό το φως του άρθρου 36, παράγραφος 1, του κανονισμού 222/77 και όχι ενόψει των διατάξεων στις οποίες αναφέρονται τα προδικαστικά ερωτήματα.

20 Κατ' αυτήν, το άρθρο 36, παράγραφος 1, τυγχάνει εφαρμογής σε μια περίπτωση όπου υπήρξε παράβαση των κανόνων της διαδικασίας κοινοτικής διαμετακομίσεως και όπου το κράτος μέλος εντός του οποίου διεπράχθη η παράβαση αυτή είναι γνωστό, ενώ το άρθρο 36, παράγραφος 3, τυγχάνει εφαρμογής εάν υπήρξε παράβαση χωρίς να είναι γνωστό εντός ποιου κράτους διεπράχθη αυτή η παράβαση. Όμως, όσον αφορά την υπόθεση της κύριας δίκης, η παράβαση δεν μπορεί παρά να διεπράχθη στο Βέλγιο, οπότε πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 36, παράγραφος 1, του κανονισμού 222/77.

21 Η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 19 των προτάσεών του, το άρθρο 36, παράγραφος 3, αφορά ακριβώς τις περιπτώσεις κατά τις οποίες, όπως συνέβη στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο τόπος παραβάσεως δεν είναι γνωστός στις αρμόδιες αρχές κατά τον χρόνο που διαπιστώνεται το υποστατό αυτής, και τούτο έστω και αν ο τόπος αυτός κατέστη δυνατό να προσδιοριστεί μεταγενέστερα.

22 Κατά συνέπεια, πρέπει να δοθεί απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα.

Επί του πρώτου ερωτήματος

23 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να μάθει αν το άρθρο 36, παράγραφος 3, του κανονισμού 222/77, σε συνδυασμό με το άρθρο 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87, έχει την έννοια ότι το κράτος μέλος από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως μπορεί να προβεί στην είσπραξη εισαγωγικών δασμών μόνον εφόσον τάχθηκε στον κυρίως υπόχρεο η προθεσμία των τριών μηνών για να προσκομίσει αποδείξεις σχετικά με τον τόπο όπου πράγματι διεπράχθη η παράβαση ή η παρατυπία και εφόσον οι αποδείξεις αυτές δεν προσκομίστηκαν εμπροθέσμως.

24 Η Lensing & Brockhausen, η Δανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση, και τούτο βάσει τόσο του

γράμματος όσο και του σκοπού του άρθρου 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77, σε συνδυασμό με το άρθρο 11α του κανονισμού 1062/87.

25 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η εν λόγω διάταξη δεν μπορούσε, στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης, να δικαιολογήσει την παρέμβαση του κράτους μέλους αναχωρήσεως εφόσον οι αρμόδιες αρχές του κράτους αυτού δεν είχαν οχλήσει τον κυρίως υπεύθυνο ζητώντας του να προσκομίσει, εντός της προθεσμίας των τριών μηνών, αποδείξεις σχετικά με τον τόπο της παραβάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι γερμανικές τελωνειακές αρχές δεν μπορούσαν να προβούν στην είσπραξη των εισαγωγικών δασμών.

26 Αντιθέτως, η Γερμανική Κυβέρνηση διατείνεται ότι η τήρηση της μνημονευόμενης στο άρθρο 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87 προθεσμίας των τριών μηνών δεν αποτελεί απαρέγκλιτη προϋπόθεση για να υφίσταται το τεκμήριο ότι η παράβαση διεπράχθη εντός του κράτους μέλους αναχωρήσεως και, επομένως, για την αναγνώριση της αρμοδιότητας του κράτους αυτού. Οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία θα είχε ως συνέπεια, σε περίπτωση που δεν θα τασσόταν μια τέτοια προθεσμία, το ότι κανένα κράτος μέλος δεν θα ήταν αρμόδιο για την είσπραξη των δασμών και των λοιπών επιβαρύνσεων, οπότε, παρά την ύπαρξη δεόντως διαπιστωθείσας παραβάσεως, η είσπραξη αυτή να μην πραγματοποιείται, πράγμα αντίθετο προς τη βούληση του κοινοτικού νομοθέτη.

27 Συναφώς, πρέπει, αφενός, να υπομνησθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 36, παράγραφος 3, του κανονισμού 222/77, όταν η αποστολή δεν προσκομίστηκε στο τελωνείο προορισμού και ο τόπος της παραβάσεως ή παρατυπίας δεν μπορεί να διαπιστωθεί, αυτή η παράβαση ή παρατυπία λογίζεται ως διαπραχθείσα εντός του κράτους μέλους από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως, εκτός εάν, «εντός προθεσμίας που θα καθοριστεί», προσκομισθεί απόδειξη της κανονικότητας της πράξεως διαμετακομίσεως ή του τόπου όπου πράγματι διαπράχθηκε η παράβαση ή η παρατυπία.

28 Το άρθρο 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87 διασαφηνίζει ότι η ειδοποίηση του τελωνείου αναχωρήσεως προς τον κυρίως υπόχρεο «πρέπει να αναφέρει κυρίως την προθεσμία εντός της οποίας η απόδειξη της κανονικότητας της πράξης διαμετακόμισης ή του τόπου όπου πράγματι διαπράχθηκε η παράβαση ή η παρατυπία δύναται να προσκομίζεται στο τελωνείο αναχώρησης» και ότι «η προθεσμία αυτή ανέρχεται σε τρεις μήνες (...)».

29 Κατ' αυτόν τον τρόπο, από το γράμμα τόσο του άρθρου 36, παράγραφος 3, του κανονισμού 222/77 όσο και του άρθρου 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87 προκύπτει ότι ο καθορισμός από το τελωνείο αναχωρήσεως της προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να προσκομιστούν αποδείξεις από τον κυρίως υπόχρεο σχετικά, ιδίως, με τον τόπο της παραβάσεως, είναι υποχρεωτικού χαρακτήρα.

30 Εξάλλου, πρέπει να σημειωθεί ότι η απαίτηση αυτή είναι δυνατό να ωθήσει τον κυρίως υπόχρεο να προσκομίσει, εντός μιας ανυπέρθετης προθεσμίας, τα αποδεικτικά στοιχεία που, ενδεχομένως, διαθέτει, και τούτο για τον γρήγορο προσδιορισμό του κράτους που είναι αρμόδιο για την είσπραξη των δασμών εντός των προβλεπομένων στο άρθρο 36, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού 222/77 προϋποθέσεων.

31 Ενόψει των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 36, παράγραφος 3, του κανονισμού 222/77, σε συνδυασμό με το άρθρο 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87, έχει την έννοια ότι το κράτος μέλος από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως μπορεί να προβεί στην είσπραξη εισαγωγικών δασμών μόνον εφόσον επισήμανε στον κυρίως υπόχρεο ότι διέθετε προθεσμία τριών μηνών για να προσκομίσει αποδείξεις σχετικά με τον τόπο διαπράξεως της παραβάσεως ή της παρατυπίας και εφόσον τέτοιες αποδείξεις δεν προσκομίστηκαν εντός της προθεσμίας αυτής.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

32 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να μάθει αν το άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77 έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται στην περίπτωση όπου το κράτος μέλος, από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως, έχει προβεί στην είσπραξη των δασμών των σχετικών με τα τεθέντα υπό καθεστώς κοινοτικής διαμετακομίσεως εμπορεύματα, ενώ δεν τάχθηκε στον κυρίως υπόχρεο προθεσμία προκειμένου αυτός να προσκομίσει αποδείξεις σχετικά με τον τόπο όπου όντως διεπράχθη η παράβαση ή η παρατυπία, και τούτο σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87, καθώς και αν, σε μια τέτοια περίπτωση, η επιστροφή των παρανόμως εισπραχθέντων

δασμών εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι οι οφειλόμενοι από τον κυρίως υπόχρεο δασμοί έχουν καταβληθεί εντός του κράτους μέλους όπου διεπράχθη η παράβαση.

33 Δυνάμει του άρθρου 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77, αν, πριν από την παρέλευση της τριετούς προθεσμίας που αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία καταχώρησης της διασάφησης Τ 1, έχει προσδιοριστεί το κράτος μέλος όπου διαπράχθηκε η παράβαση ή παρατυπία, αυτό το κράτος μέλος είναι αρμόδιο να προβεί στην είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων, εκτός από αυτούς που εισπράχθηκαν ως ίδιοι πόροι της Κοινότητας. Στην περίπτωση αυτή, ευθύς ως αποδειχθεί η είσπραξη αυτή, οι δασμοί και λοιπές επιβαρύνσεις που εισπράχθησαν, σύμφωνα με το τεκμήριο της αρμοδιότητας του κράτους μέλους από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως, επιστρέφονται, με εξαίρεση αυτούς που εισπράχθησαν ως ίδιοι πόροι της Κοινότητας.

34 Όσον αφορά την υπόθεση της κύριας δίκης, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η Lensing & Brockhausen προσκόμισε, εντός της εν λόγω προθεσμίας, αποδείξεις σχετικά με το ότι η παράβαση είχε διαπραχθεί στο Βέλγιο, οπότε αυτό το κράτος μέλος κατέστη οριστικώς, εν πάση περιπτώσει, το μόνο αρμόδιο για την είσπραξη των δασμών των σχετικών με την εισαγωγή των εμπορευμάτων.

35 Σύμφωνα με τη Γερμανική Κυβέρνηση, το κράτος μέλος αναχωρήσεως, το οποίο εισέπραξε εισαγωγικούς δασμούς, χωρίς ωστόσο ο κυρίως υπόχρεος να έχει ενημερωθεί σχετικά με τη μνημονευομένη στο άρθρο 11α, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1062/87 προθεσμία, δικαούται να αρνηθεί την επιστροφή των δασμών αυτών έως ότου ο εν λόγω κυρίως υπόχρεος αποδείξει ότι οι δασμοί αυτοί πράγματι εισπράχθηκαν εντός του αρμοδίου κράτους μέλους.

36 Η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, από το γράμμα του άρθρου 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77 εμμέσως προκύπτει ότι η

εφαρμογή της διατάξεως αυτής προϋποθέτει ότι οι αρχές του κράτους μέλους από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως έχουν την εξουσία να προβαίνουν στην είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων. Όμως, από την απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα απορρέει ότι, δεδομένου ότι ο κυρίως υπόχρεος δεν ενημερώθηκε σχετικά με την τρίμηνη προθεσμία του άρθρου 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87, δεν ήταν δυνατό οι εν λόγω αρχές να είναι κατά νόμον αρμόδιες για την είσπραξη των δασμών των σχετικών με την εισαγωγή των εμπορευμάτων. Κατά συνέπεια, οι εν λόγω αρχές δεν μπορούν να αρνηθούν να επιστρέψουν ποσά που δεν είχαν την εξουσία να εισπράξουν, και τούτο χωρίς να παρίσταται, κατά τα λοιπά, ανάγκη, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 70 και 71 των προτάσεών του, να γίνει διάκριση μεταξύ των δασμών που εισπράττονται ως ίδιοι πόροι της Κοινότητας και των λοιπών δασμών και επιβαρύνσεων.

37 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77 έχει την έννοια ότι δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση όπου το κράτος μέλος, από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως, προέβη στην είσπραξη των δασμών των σχετικών με τα τεθέντα υπό καθεστώς κοινοτικής διαμετακομίσεως εμπορεύματα έστω και αν δεν παρασχέθηκε στον κυρίως υπόχρεο προθεσμία για να προσκομίσει αποδείξεις σχετικά με τον τόπο όπου πράγματι διεπράχθη η παράβαση ή η παρατυπία, σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87, και, σε μια τέτοια περίπτωση, η επιστροφή των παρανόμως εισπραχθέντων δασμών δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι οι οφειλόμενοι από τον κυρίως υπόχρεο δασμοί καταβλήθηκαν εντός του κράτους μέλους όπου διεπράχθη η παράβαση.

Επί των δικαστικών εξόδων

38 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική και η Δανική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 28ης Απριλίου 1998 το Bundesfinanzhof, αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 36, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 222/77 του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1976, περί της κοινοτικής διαμετακομίσεως, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 474/90 του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1990, για την κατάργηση της κατάθεσης του δελτίου διέλευσης κατά τη διέλευση εσωτερικών συνόρων της Κοινότητας, σε συνδυασμό με το άρθρο 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1062/87 της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1987, για τις διατάξεις εφαρμογής και τα μέτρα απλούστευσης του καθεστώτος κοινοτικής διαμετακόμισης, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1429/90 της Επιτροπής, της 29ης Μαΐου 1990, έχει την έννοια ότι το κράτος μέλος από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως μπορεί να προβεί στην είσπραξη εισαγωγικών δασμών μόνον εφόσον επισήμανε στον κυρίως υπόχρεο ότι διέθετε προθεσμία τριών μηνών για να προσκομίσει αποδείξεις σχετικά με τον τόπο διαπράξεως της παραβάσεως ή της παρατυπίας και εφόσον τέτοιες αποδείξεις δεν προσκομίστηκαν εντός της προθεσμίας αυτής.**

2) **Το άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77 έχει την έννοια ότι δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση όπου το κράτος μέλος, από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως, προέβη στην είσπραξη των δασμών των σχετικών με τα τεθέντα υπό καθεστώς κοινοτικής διαμετακομίσεως εμπορεύματα έστω και αν δεν παρασχέθηκε στον κυρίως υπόχρεο προ-**

θεσμία για να προσκομίσει αποδείξεις σχετικά με τον τόπο όπου πράγματι διεπράχθη η παράβαση ή η παρατυπία, σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87, και, σε μια τέτοια περίπτωση, η επιστροφή των παρανόμως εισπραχθέντων δασμών δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι οι οφειλόμενοι από τον κυρίως υπόχρεο δασμοί καταβλήθηκαν εντός του κράτους μέλους όπου διεπράχθη η παράβαση.

Sevón Jann Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 21 Οκτωβρίου 1999.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πρώτου τμήματος

L. Sevón